

Sygn. akt XXIV C 1144/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Katarzyna Bojańczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Kowalczyk

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej

o zapłatę

I. powództwo oddała;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Sygn. akt XXIV C 1144/15

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym dnia 19 listopada 2015 r. (koperta k. 4), sprecyzowanym w piśmie z 9 grudnia 2015 r. (k. 8) A. P. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa – Dyrektora Generalnego Służby Więziennej kwoty 140.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 40.000 zł tytułem odszkodowania.

W uzasadnieniu swoich roszczeń powód wskazał, że w okresie objętym żądaniem pozwu przebywał w Areszcie Śledczym w P., Areszcie Śledczym W. S., Zakładzie Karnym w S. oraz w Areszcie Śledczym W. M.. Powód oświadczył, że w trakcie jego osadzenia w ww. jednostkach penitencjarnych były naruszane normy prawa europejskiego, a w szczególności nie była przestrzegana norma powierzchni użytkowej na jednego osadzonego, która powinna wynosić 4 m². Nadto powód wskazał, że w ww. jednostkach penitencjarnych panowały złe warunki socjalne i bytowe. W szczególności powód zgłosił zarzuty dotyczące: sztucznego oświetlenia, które miało negatywny wpływ na wzrok, zwłaszcza przy korzystaniu z prasy i książek; temperatury w celach mieszkalnych, która nie była dostosowana do warunków atmosferycznych (brak wentylacji, blendy w oknach); ograniczonego dostępu do opieki zdrowotnej; robactwa i zagrzybienia w celach; niewłaściwego stosunku Służby Więziennej do osadzonych oraz niewystarczającej ilości środków czystości do utrzymania cel. Ostatecznie powód podkreślił, że powyższe czynniki miały negatywny wpływ na jego kondycję fizyczną oraz psychiczną.

Skarb Państwa – reprezentowany przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej wniósł o oddalenie powództwa w całości, jak również o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany w pierwszej kolejności podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda odnoszących się do zdarzeń i stanów mających miejsce ponad 3 lata przed dniem złożenia pozwu. Jednocześnie pozwany wskazał, iż powód w okresie nieobjętym zarzutem przedawnienia nie przebywał w Areszcie Śledczym W. S. ani Zakładzie Karnym w S.. Niezależnie od powyższego pozwany wskazał, iż powództwo jest oczywiście nieuzasadnione. Pozwany podniósł, iż powód poza ogólnikowym przytoczeniem swoich pretensji nie wskazał żadnych skonkretyzowanych okoliczności i zdarzeń, jakie spowodowały krzywdę i szkodę. Zdaniem pozwanego, powód nie wykazał również przesłanek odpowiedzialności pozwanego za doznaną krzywdę i szkodę, w szczególności nie udowodnił bezprawności działania lub zaniechania pozwanego, ani tym bardziej jego winy. Powód nie wykazał także na czym polegała doznana przez niego krzywda, której naprawienia domaga się w ramach zadośćuczynienia, ani jej wysokości. Pozwany podkreślił również, że co do szkody rozumianej jako uszczerbek majątkowy powód, poza wskazaniem kwoty roszczenia, nie wykazał jaki uszczerbek majątkowy poniósł i na czym polegały działania pozwanego powodujące ten uszczerbek. W ocenie pozwanego powód nie wykazał żadnych przesłanek warunkujących odpowiedzialność pozwanego w niniejszej sprawie na podstawie art. 417 kc (odpowiedź na pozew: k. 41 – 47).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

A. P. był osadzony w Areszcie Śledczym w P. od dnia 21 sierpnia 2012 r. do dnia 15 października 2015 r. W Areszcie Śledczym w P. powód przebywał: w okresie od dnia 21 sierpnia 2012 r. do dnia 4 września 2012 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), w okresie od dnia 4 września 2012 r. do dnia 9 października 2012 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 9 października 2012 r. do dnia 17 grudnia 2012 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 17 grudnia 2012 r. do dnia 9 stycznia 2013 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 9 stycznia 2013 r. do dnia 17 kwietnia 2013 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 17 kwietnia 2013 r. do dnia 14 maja 2013 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 14 maja 2013 r. do dnia 12 sierpnia 2013 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 12 sierpnia 2013 r. do dnia 4 września 2013 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 4 września 2013 r. do dnia 28 listopada 2013 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 28 listopada 2013 r. do dnia 7 stycznia 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 7 stycznia 2014 r. do dnia 8 stycznia 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 8 stycznia 2014 r. do dnia 9 stycznia 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 9 stycznia 2014 r. do dnia 30 stycznia 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 30 stycznia 2014 r. do dnia 4 lutego 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 4 lutego 2014 r. do dnia 5 czerwca 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 5 czerwca 2014 r. do dnia 2 lipca 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 2 lipca 2014 r. do dnia 31 października 2014 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 31 października 2014 r. do dnia 16 września 2015 r. w pawilonie (...), oddziale (...) w celi (...), od 16 września 2015 r. do dnia 15 października 2015 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...).

A. P. był w Areszcie Śledczym W. # M. od dnia 15 października 2015 r. do dnia 11 lutego 2016 r. W Areszcie Śledczym W. # M. powód przebywał: w okresie od dnia 15 października 2015 r. do dnia 22 października 2015 r. w pawilonie (...), oddziale II, w celi (...), od dnia 22 października 2015 r. do dnia 26 października 2015 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 26 października 2015 r. do dnia 27 października 2015 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 27 października 2015 r. do dnia 13 stycznia 2016 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 13 stycznia 2016 r. do dnia 19 stycznia 2016 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 19 stycznia 2016 r. do dnia 2 lutego 2016 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...), od dnia 2 lutego 2016 r. do dnia 11 lutego 2016 r. w pawilonie (...), oddziale (...), w celi (...) (wydruk z przeglądarki historii rozmieszczenia k 51 – 52).

W czasie osadzenia w powyższych jednostkach penitencjarnych A. P. nie przebywał w celach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego byłaby mniejsza niż 3 m².

W celach mieszkalnych Aresztu Śledczego w P. dostępne było oświetlenie naturalne # w każdej celi było okno. Dodatkowo cele wyposażone były w oświetlenie sztuczne tj. oprawę oświetleniową wyposażoną w dwie świetlówki o odpowiednim natężeniu światła dla pomieszczeń mieszkalnych. We wskazanych celach mieszkalnych występowała wentylacja naturalna, która funkcjonowała prawidłowo. W Areszcie Śledczym w P. osadzeni mieli możliwość

korzystania z ciepłej wody po każdym po posiłku przez około 15 minut, ponadto 2 razy w tygodniu mogli korzystać z ciepłej kąpeli. Ciepło do celi mieszkalnych we wskazanym Areszcie Śledczym w okresie osadzenia powoda było dostarczane z lokalnej kotłowni opalanej paliwem (...), przy czym wskazana kotłownia pracowała automatycznie. Temperatura cel w okresie grzewczym była utrzymywana na poziomie +20°C. Gospodarka środkami czystości podczas pobytu powoda w ww. jednostce penitencjarnej była realizowana zgodnie z Zarządzeniem nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w P. z dnia 14 sierpnia 2014 r. w sprawie prowadzenia gospodarki środkami czystości, utrzymania porządku oraz selektywnej zbiórki odpadów w jednostce – środki czystości były wydawane osadzonym przez oddziałowych według zgłaszanych potrzeb. Cele mieszkalne, w których przebywał powód były utrzymywane w prawidłowym stanie technicznym. Powód podczas pobytu w Areszcie Śledczym w P. miał możliwość codziennie zapisać się do lekarza i był przyjmowany zgodnie z kolejnością zapisów. W Areszcie Śledczym w P. osadzeni mogli korzystać z konsultacji stomatologicznych, okulistycznych, psychiatrycznych, neurologicznych oraz w razie potrzeby – z konsultacji w zewnętrznych podmiotach leczniczych (wyjaśnienia Kierownika Działu Penitencjarnego AŚ w P. z dnia 27 kwietnia 2016 r., k.53 – 54; notatka służbowa z dnia 4 maja 2016 r., k. 55; notatka służbowa z dnia 28 kwietnia 2016 r., k. 56; notatka służbowa z dnia 25 kwietnia 2016 r., k. 57).

A. P. podczas pobytu w Areszcie Śledczym W. # M. miał zapewnione właściwe, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa warunki bytowe w każdej z cel mieszkalnych, w których był zakwaterowany, a w szczególności miał zapewnione warunki dotyczące powierzchni celi mieszkalnych, powinna przypadać na każdego osadzonego zgodnie z art. 110 § 2 kkw. Wszystkie cele mieszkalne, w których zakwaterowany był powód, wyposażone były w sprzęt kwaterunkowy posiadający odpowiednie właściwości użytkowe, który poddawany był bieżącej konserwacji. Kraty zamontowane w oknach umożliwiały swobodny dostęp do otwierania okien. Dodatkowo w każdej celi zapewniona była wentylacja grawitacyjna. We wszystkich celach mieszkalnych we wskazanej jednostce penitencjarnej zapewniony był dostęp do oświetlenia naturalnego i sztucznego, zgodnie z normami obowiązującymi w tym zakresie. We wszystkich celach mieszkalnych ww. jednostki penitencjarnej utrzymywana była odpowiednia temperatura. Do cel mieszkalnych jednostki penitencjarnej całodobowo dostarczana była zimna woda, zaś woda ciepła była dostarczana z ograniczeniami. Administracja Aresztu Śledczego W. # M. zapewniała osadzonym odpowiednie środki czystości do utrzymania porządku w celach i oddziale mieszkalnym (notatka służbowa z dnia 25 kwietnia 2016 r., k. 58; notatka służbowa z dnia 25 kwietnia 2016 r., k. 59 – 60).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powód wywodził swoje roszczenia z faktu naruszenia jego dóbr osobistych, które wiązał z niezapewnieniem mu odpowiednich warunków izolacji penitencjarnej w trakcie osadzenia w Areszcie Śledczym w P., Areszcie Śledczym W. S., Zakładzie Karnym w S. oraz w Areszcie Śledczym W. M.. Powód domagał się zasądzenia kwoty 140.000 zł jako zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr oraz kwoty 40.000 zł tytułem odszkodowania.

W pierwszej kolejności należało rozpoznać zarzut przedawnienia zgłoszony przez pozwanego. Zgodnie z art. 117 § 1 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. § 2 tego artykułu stanowi, że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Zgodnie z art. 442⁽¹⁾ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Zgodnie zaś z § 3 art. 442⁽¹⁾ k.c. w razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jako że naruszenie dóbr osobistych jest rodzajem czynu niedozwolonego (deliktu), powinno się do niego stosować przepis o przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody wywołanej tego rodzaju czynem (por. wyrok SA w Warszawie z 5 lipca 2013 r., I ACa 217/13, Lex nr 1378893).

Z uwagi na charakter dóbr, o których ochronę wystąpił powód (godność, zdrowie) oraz okoliczności ich naruszenia, tj. przebywanie w jednostkach penitencjarnych, uznać należy, że powód o fakcie ewentualnego naruszenia jego dóbr

osobistych oraz wyrządzonej mu czynem niedozwolonym szkody, a także o osobie zobowiązanej do jej naprawienia wiedział już w chwili dokonywania ewentualnych naruszeń. Pozew w sprawie niniejszej został wniesiony 19 listopada 2015 r. Zarzut przedawnienia dotyczący roszczeń za czas osadzenia powoda przed dniem 19 listopada 2012 r. należało zatem uwzględnić. W konsekwencji, przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie były warunki izolacji penitencjarnej powoda w okresie od dnia 19 listopada 2012 r. do dnia 19 listopada 2015 r. (data pozwu).

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Ochronie przewidzianej w art. 23 i art. 24 k.c. podlegają także takie dobra jak godność i prawo do intymności. Na zasadach określonych w art. 24 k.c. i art. 448 k.c. można żądać zadośćuczynienia od osoby, która dopuściła się naruszenia dóbr osobistych. Z art. 24 § 1 k.c. wynika, że przesłankami ochrony dóbr osobistych są: istnienie dobra osobistego, zagrożenie lub naruszenie tego dobra oraz bezprawność zagrożenia lub naruszenia, przy czym pierwsze dwie przesłanki musi wykazać dochodzący ochrony, zaś pozwany może bronić się, że nie działał bezprawnie.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W myśl art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Podkreślić trzeba, że powód nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych na poparcie zarzutów dotyczących warunków izolacji penitencjarnej przedstawionych w uzasadnieniu pozwu. Natomiast pozwany, w odpowiedzi na pozew, zakwestionował wszystkie zarzuty podniesione w pozwie.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, że powód nie udowodnił, aby w okresie od dnia 19 listopada 2012 r. do dnia wniesienia pozwu pozwany naruszył jego dobra osobiste. Z analizy dokumentacji załączonej do odpowiedzi na pozew wynika, że powód nie przebywał w warunkach przeludnienia w Areszcie Śledczym w P. ani w Areszcie Śledczym W. – M.. Zgodnie z art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na osadzonego nie może wynosić mniej niż 3 m². Standard ten był zachowany w celach, w których przebywał powód w okresie nieobjętym zarzutem przedawnienia. Norma 4 m² powierzchni na osadzonego, na którą powołuje się powód, nie wynika z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, a co za tym idzie niestosowanie jej przez pozwanego nie było działaniem bezprawnym.

Odnośnie do zarzutu niezapewnienia powodowi stałego dostępu do bieżącej ciepłej wody w celach wskazać należy, że zgodnie z § 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. nr 152 poz. 1493) oraz § 30 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. nr 152 poz. 1494) skazany/tymczasowo aresztowany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Niezapewnienie powodowi stałego dostępu do bieżącej ciepłej wody nie stanowi zatem działania bezprawnego. Zaznaczyć można, że w Areszcie Śledczym w P. powód mógł korzystać z bieżącej ciepłej wody w szerszym zakresie, niż wynika to z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa.

Powód nie udowodnił aby w trakcie jego osadzenia w Areszcie Śledczym w P. w okresie od 19 listopada 2012 r. do dnia 15 października 2015 r. oraz w Areszcie Śledczym W. – M. w okresie od 15 października 2015 r. do chwili wniesienia pozwu pozwany dopuścił się jakichkolwiek naruszeń jego dóbr osobistych. W tym stanie rzeczy powodowi nie przysługują roszczenia z art. 24 k.c. ani z art. 448 k.c. Powód nie udowodnił również, aby za skutek bezprawnych działań pozwanego doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a zatem nie przysługują mu roszczenia przewidziane w art. 444 k.c. i art. 445 k.c.

Z tych przyczyn Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu, biorąc pod uwagę względy natury podmiotowej związane z jego sytuacją finansową i życiową, które zadecydowały o wcześniejszym zwolnieniu go od kosztów sądowych (oświadczenie k 20 – 23, zaświadczenie k. 24).